

Nærings- og fiskeridepartementet
postmottak@nfd.dep.no

Oslo, 20. desember 2016

Høringsuttalelse fra FFA til NOU 2016:21 Forslag til ny stiftelseslov

FFA viser til Nærings- og fiskeridepartementets høring av NOU 2016:21 Forslag til stiftelseslov og til vårt innspill av 8. august 2016 til lovutvalget. Vi takker for muligheten til å gi våre innspill til lovarbeidet.

Forskningsinstituttene Fellesarena (FFA) representerer 48 selvstendige forskningsinstitutter som driver anvendt forskning på non-profit basis og som er godkjent for basisbevilgning fra Forskningsrådet. Forskningsrådets krav for å motta basisbevilgning innebærer bl.a. det ikke er adgang til å betale utbytte, uavhengig av organisasjonsform.

Medlemsinstituttene i FFA har til sammen 6.200 årsverk og en samlet årsumsetning på NOK 9,5 milliarder. Av disse er 24 institutter organisert som stiftelser med til sammen 3.400 årsverk (2015). Blant forskningsinstituttene organisert som stiftelser, kan vi nevne SINTEF, NGI, IFE, Norsk Regnesentral, Cicero, NILU, NIVA, TØI, PRIO, Fafo, NIFU, Frisch-senteret m.fl. Størrelsen varierer fra stiftelser med 20 årsverk til 1.100 årsverk.

Forskningsinstituttene utgjør dermed en vesentlig andel av norske stiftelser når en ser på antall ansatte. Vi mener derfor det er avgjørende at Stiftelsesloven er egnet for forskningsstiftelser og vil gjerne gi våre kommentarer til de deler av lovforslaget som er særlig relevant for våre forskningsinstitutter. FFA arbeider også med en anbefaling for virksomhetsstyring for forskningsstiftelser, hvor vi baserer oss på de foreslåtte lovendringene.

Morstiftelser og likebehandling med selskaper

Lovforslaget §6 beskriver stiftelser som mor i konsern, og må ses i sammenheng med at lovutkastet ikke viderefører en egen kategori for næringsdrivende stiftelser. FFA mener at i den grad stiftelser aksepteres som mor i konsern, må det være likebehandling med selskaper i samme situasjon. En stiftelse som leder et konsern har behov for de samme virkemidlene som et aksjeselskap i samme posisjon. Hvis næringsdrivende stiftelser ikke skal reguleres, slik utvalget foreslår, bør lovgiver gi anledning til å gjennomføre en tilpasning innen skatteloven og aksjeloven som regulerende lover. Dagens lovverk diskriminerer næringsstiftelser som er i skatteposisjon. Dette medfører en konkurransevridning i de tilfeller en opererer i markeder med fri konkurranse, både nasjonalt og internasjonalt.

Eksempelvis er reglene rundt konsernbidrag inntatt i aksjeloven/allmennaksjeloven § 8-5, forskjellig fra hva som gjelder konsern hvor en stiftelse er i den kontrollerende rollen. Det er ikke mulig å fusjonere en stiftelse og et AS med skattemessig kontinuitet. Dette medfører en forskjellsbehandling, og vi kan ikke se at den er begrunnet.

Styrets sammensetning og virketid, §23, §24 og §28

FFA er enig i lovutvalgets forslag om at styrene skal ha minst 3 medlemmer, derav minst to uavhengig av oppretter el de/den som har skutt inn grunnkapital og uavhengig av underliggende selskaper.

Vi er enig i utvalgets konklusjon om at det ikke vil være hensiktsmessig å lovfeste krav om at stiftelser skal ha valgkomite, dette hører hjemme i vedtekter der det er hensiktsmessig.

FFA mener det også er positivt at loven § 49 presiserer hvilken myndighet som kan legges til andre organer enn styre og daglig leder gjennom vedtektene. Særlig mener vi at pkt a) om valg av styremedlemmer og pkt b) om fastsettelse av styremedlemmers godtgjørelse er viktig å legge utenfor styret og daglig leder.

FFA mener det er positivt at lovutvalget foreslår lovfesting av hvor lenge styremedlemmer skal tjenestegjøre, hvis ikke annet er fastsatt i vedtekter. Det kan diskuteres om fire år er tilstrekkelig virketid for styremedlemmer i stiftelser, hvor styremedlemmer fra selskaper vil bruke tid på å forstå stiftelsenes egenart. På den annen side vil det ikke være noe i veien for gjenvalg for ny fire-års periode. Det er positivt at utvalget foreslår at ev tilbaketredeelse før utløpt tjenestetid presiseres.

Styrets oppgaver §20, §22, §32, §33, §36, §40 og §55

FFA er enig i lovutvalgets forslag til presiseringer av styrets myndighet og ansvar. Vi ser det særlig viktig at det presiseres at styret årlig skal behandle plan for "gjennomføring av formålet" (§55) og for kapitalforvaltning (§20), handleplikt (§22) samt for å føre tilsyn med daglig leder (§33). I forskningsstiftelsene tilsvarer dette gjerne virksomhetsstrategi, budsjett og styrets arbeidsgiverrolle. FFA mener disse presiseringene bidrar til å tydeliggjøre styrets rolle og å profesjonalisere styrearbeidet i stiftelser.

Omdanning av stiftelser §68 og §69

FFA støtter utvalgets forslag til forenkling og effektivisering i prosedyrene ved omdanning av stiftelser. Det er like viktig for en morstiftelse som for et aksjeselskap å kunne forme konsernet etter markedsutfordringer, både i hht oppfyllelse av formålet og for å minimalisere risiko og på den måten ikke sette formålet i fare.

Reglene om omdanning av stiftelser i kapittel 8 gir likevel bare anledning til å slå sammen flere stiftelser til en, eller danne flere stiftelser fra en. Stiftelsene som sådan vil ikke – som et selveiet foretak – kunne være del av et konsern med mindre det har kontroll (er "mor"). Det vil derfor kunne være behov for å omdanne en stiftelse til et aksjeselskap for at dette skal kunne bli del av et konsern. Det kan også være ønskelig at deler av morstiftelsens virksomhet av risikohensyn eller andre hensyn, etableres som aksjeselskap. Vi vurderer ikke slik omdanning til å være i strid med stiftelsesloven så lenge stiftelsens formål og stifterens hensikt med etablering av stiftelsen ivaretas. Alternativet til en omdanning, kan være en uthuling av stiftelsen gjennom virksomhetsoverdragelse.

Vi er enige i at myndighet til vesentlige endringer i vedtekter (formålsendring, nedlegging, sammenslåing mv) legges hos styret, men slik at Stiftelsestilsynet skal godkjenne endringene (§68). Stifter skal gis mulighet til uttalelse til omdanning (§69). Andre vedtektsendringer legges til styret alene og skal ikke godkjennes av Stiftelsestilsynet.

Annet

FFA er enig i at stiftelsesloven skal gjelde for alle stiftelser og at skillet mellom næringsdrivende stiftelser og alminnelige stiftelser tones ned. Som anført over, mener vi det medfører at aksjeloven og skatteloven må tilpasses som regulerende lover. Vi mener også at ansattes rett til styrerepresentasjon er sentral og bør gjelde for alle stiftelser med ansatte, tilsvarende som for aksjeselskaper, jfr §25 og §26.

Vennlig hilsen

Agnes Landstad
daglig leder FFA